

Стандартен Евробарометър 94

Национален доклад

Общественото мнение в Европейския съюз

България

Зима 2020-2021

Това изследване е осъществено по поръчка на Европейската комисия, Генерална дирекция Комуникации, и е координирано от нея. Докладът е изготвен за Представителството на Европейската комисия в България.

Този документ не отразява становището на Европейската комисия. Тълкуванията или възгледите, съдържащи се в тях, са изключително тези на авторите

Стандартен Евробарометър 94 – вълна94.3 – Kantar

Стандартен Евробарометър 94

Национален доклад

ОБЩЕСТВЕННОТО МНЕНИЕ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

БЪЛГАРИЯ

<https://europa.eu/eurobarometer>

Това изследване е осъществено по поръчка на Европейската комисия, Генерална дирекция Комуникации, и е координирано от нея.

Докладът е изготвен за Представителството на Европейската комисия в България.

СЪДЪРЖАНИЕ

УВОД	2
I. БЪЛГАРСКИТЕ ГРАЖДАНИ И ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ	3
1 Доверие в национални и наднационални институции	3
2 Оценка на ситуацията в България и Европейския съюз – предизвикателства и очаквания за бъдещето	4
3 Нагласи към политики на Европейския съюз	6
II. ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И ЕПИДЕМИЯТА ОТ КОРОНАВИРУС	7
1 Оценка на последствията от епидемията от коронавирус	7
2 Нагласи към мерките за борба с епидемията от коронавирус	7
3 Нагласи към ваксините срещу коронавирус	8
III. МЕДИИ И ИНФОРМАЦИЯ ЗА ЕВРОПЕЙСКИ ВЪПРОСИ	10
1 Доверие в българските медии	10
2 Информация за европейски политически въпроси	10
IV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ	11

УВОД

Между 12 и 18 февруари 2021 г. е проведено издание 94.3 на проучването Евробарометър. Проучването е изпълнено от Kantar Belgium по поръчка на главна дирекция „Комуникации“ към Европейската комисия¹.

Издание 94.3 на проучването Евробарометър обхваща 27-те държави-членки на Европейския съюз (ЕС), 5 държави със статут на кандидат за членство в ЕС (Албания, Северна Македония, Сърбия, Турция и Черна гора), както и Босна и Херцеговина, Исландия, кипърската турска общност, Косово, Норвегия, Обединеното кралство и Швейцария. Проучването е национално-представително за населението над 15-годишна възраст в изброените страни и територии².

В България са проведени 1 038 интервюта по метода „лице в лице“. Популацията над 15-годишна възраст в България е 5 995 194, т.е. 1% от извадката съответства на 59 952 души. При този обем на извадката максималната стандартна грешка е 3,1%.

Сред основните теми, върху които проучването акцентира, са доверие и очаквания за ЕС, нагласи към политики на ЕС, епидемията от коронавирус и образа на ЕС в медиите.

¹ За повече подробности относно методологията, моля, вижте раздела „Технически спецификации“ в доклада „Първи резултати от стандартен Евробарометър“.

² Това название не засяга позициите по отношение на статута и е съобразено с Резолюция 1244 (1999) на Съвета за сигурност на ООН и становището на Международния съд относно обявяването на независимост от страна на Косово.

I. БЪЛГАРСКИТЕ ГРАЖДАНИ И ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

1 Доверие в национални и наднационални институции

Запознатостта с ключовите европейски институции остава висока сред българите – Европейски парламент (90%), Европейска комисия (78%), Европейска централна банка (84%) и Европейски съвет (73%)³. По отношение на доверието във всяка една от тях българските граждани се намират близо до нивата, регистрирани на средноевропейско равнище, като в България най-високо доверие получава Европейския парламент (45%), а най-ниско Европейския съвет (41%)⁴.

Повече от половината българи декларираят, че разбират начина, по който ЕС работи (56%) – равнище на запознатост малко по-ниско от наблюдаваното на ниво ЕС27 (63%)⁵. Делът на българските граждани (53%), които заявяват, че имат доверие на ЕС, отбелязва ръст спрямо лятото на 2020 г. и е сходен с този, регистриран сред гражданите на ЕС като цяло (49%)⁶.

Традиционно, доверието към ЕС сред българските граждани е по-високо, отколкото доверието към редица ключови национални институции. Изключително ниско доверие получават националните политически партии (12%), правителството (23%) и правосъдната система (23%)⁷. Впечатление прави отчетливата разлика между българите и европейските им съграждани по последния показател – доверието в правосъдието в България е повече от два пъти по-ниско в сравнение със средното ниво, измерено сред гражданите на ЕС (52%). Националните институции, които получават най-голямо доверие от българските граждани, са полицията (51%), армията (53%)⁸. Доверието към всяка от тези институции на средноевропейско равнище обаче е по-високо от това в България. В контекста на епидемията от коронавирус медицинският и здравен персонал получава по-голямо доверие от националните и наднационалните институции – близо две трети сред българските граждани (62%)⁹, а ниво ЕС27 дори по-високо (80%)¹⁰.

Трайно положителна остава и нагласата на българите към Съюза като цяло. Повече от половината български граждани (59%) споделят, че представата им за ЕС е положителна, докато на средноевропейско равнище тази нагласа се поддържа от 46% от респондентите¹⁰. България е една от трите страни-членки, в които ЕС има най-положителен образ, като по този показател страната се нарежда до Португалия (76%) и Латвия (57%).

3 QA7. Чували ли сте за...?

4 QA8. А дали сте склонен/на да се доверите или не сте склонен/на да се доверите на тези европейски институции?

5 QA9.1. До каква степен сте съгласен/на или несъгласен/на с всяко от следните твърдения? - Разбирам как работи Европейският съюз

6 QA6b.10. Доколко имате доверие на определени институции? Моля, кажете за всяка от следните институции, дали сте склонен/на да й се доверите или не сте склонен/на да й се доверите. - Европейският съюз

7 QA6b.1-2, QA6b.9. Доколко имате доверие на определени институции? Моля, кажете за всяка от следните институции, дали сте склонен/на да й се доверите или не сте склонен/на да й се доверите. - Политическите партии, - Правосъдието, българската правна система, - Българското правителство

8 QA6b.3-4. Доколко имате доверие на определени институции? Моля, кажете за всяка от следните институции, дали сте склонен/на да й се доверите или не сте склонен/на да й се доверите. - Полицията, - Армията

9 QA6b.7. Доколко имате доверие на определени институции? Моля, кажете за всяка от следните институции, дали сте склонен/на да й се доверите или не сте склонен/на да й се доверите. - Здравният и медицински персонал в България

10 D78. Като цяло, каква е Вашата представа за Европейския съюз - напълно положителна, по-скоро положителна, неутрална, по-скоро отрицателна, напълно отрицателна?

2 Оценка на ситуацията в България и Европейския съюз – предизвикателства и очаквания за бъдещето

Резултатите от февруари 2021 сочат, че делът на респондентите, които считат, че ЕС върви в правилната посока се е повишил. В България тази оптимистична нагласа се наблюдава по-често (48%), отколкото на ниво ЕС27 (42%)¹¹. През лятото на 2020 г. делът на българските граждани, които определят посоката на ЕС като правилна е 37%, а на средноевропейско равнище – 32%. Възможно е по-ниските нива на оптимизъм, регистрирани през лятото на 2020 г. да се дължат на по-малката яснота за бъдещите действия на ЕС в ранния етап на епидемията.

През февруари 2021 отрицателната оценка за положението, в което страната се намира, е една от преобладаващите обществени нагласи сред българите. Делът на респондентите, които определят състоянието на България като добро, е едва една пета (20%), като в това отношение страната се различава в значителна степен от средната тенденция сред гражданите на ЕС като цяло (37%)¹². Отрицателна оценка получават също и някои конкретни сфери на обществения живот, които попадат във фокуса на проучването. Изключително нисък е делът на българите, които оценяват положително състоянието на икономиката (10%), ситуацията със заетостта (10%) и предлаганите обществени услуги (29%)¹³. По всеки от избраните показатели България се намира под средното ниво, измерено сред европейските граждани като цяло.

Делът на гражданите, които очакват ситуацията в България да се подобри в следващите 12 месеца, макар и по-голям в сравнение с лятото на 2020 (19%), обхваща едва една четвърт от населението на страната (25%)¹⁴. Сходно ниски са нивата на оптимизъм, че ситуацията с икономиката (22%) и пазара на труда в България (24%) ще се подобри в следващата една година¹⁵. Основните вътрешнополитически проблеми, пред които е изправена България, според респондентите, са ситуацията със здравеопазването (47%), икономическото състояние на страната (33%), покачващата се цена на живота (33%) и безработицата (30%)¹⁶.

Както българските (43%), така и европейските (38%) граждани, определят здравеопазването като най-актуалния проблем на ЕС. С напредването на епидемията от коронавирус ситуацията със здравеопазването в ЕС се възприема като все по-обезпокоителна както в България (20% ръст спрямо лято 2020), така и на средноевропейско равнище (16% ръст спрямо лято 2020)¹⁷.

Икономическата ситуация се разглежда като втория най-значим проблем пред Съюза както от българските граждани (31%), така и от гражданите на ЕС като цяло (35%). По този показател обаче не се наблюдава нарастващо безпокойство в сравнение с лятото на 2020 г., когато епидемията от коронавирус е в сравнително ранен етап¹⁸. Макар и да определят икономическата ситуация на ЕС като важен проблем, българите значително по-рядко оценяват състоянието на европейската икономика като лошо (35%) в сравнение с европейските си съграждани (60%)¹⁹. Малко повече от една четвърт от българските граждани (27%) очакват в следващите 12 месеца

11 D73.2. Като цяло, бихте ли казали, че в днешно време се развиват в правилна или в грешна посока в...? - Европейския съюз

12 QA1a.1. Как бихте оценили настоящата ситуация във всяка от следните области? - Ситуацията в България като цяло

13 QA2a.2, QA2a.6-7. Как бихте оценили настоящата ситуация във всяка от следните области? - Положението на българската икономика, - Положението със заетостта в България, - Предоставянето на обществени услуги в България

14 QA2a.2. Какви са очакванията Ви за следващите дванадесет месеца: ще бъдат ли следващите дванадесет месеца по-добри, по-лоши или без промяна по отношение на...? - Ситуацията в България като цяло

15 QA2a.3, QA2a.5. Какви са очакванията Ви за следващите дванадесет месеца: ще бъдат ли следващите дванадесет месеца по-добри, по-лоши или без промяна по отношение на...? - Икономическата ситуация в България, - Положението със заетостта в България

16 QA3a.2-3, QA3a.5, QA3a.10. Според Вас кои са двата най-важни проблема, пред които е изправена България в момента? - Икономическата ситуация, - Покачването на цените/инфлацията/разходите за живот, - Безработицата, - Здравеопазването

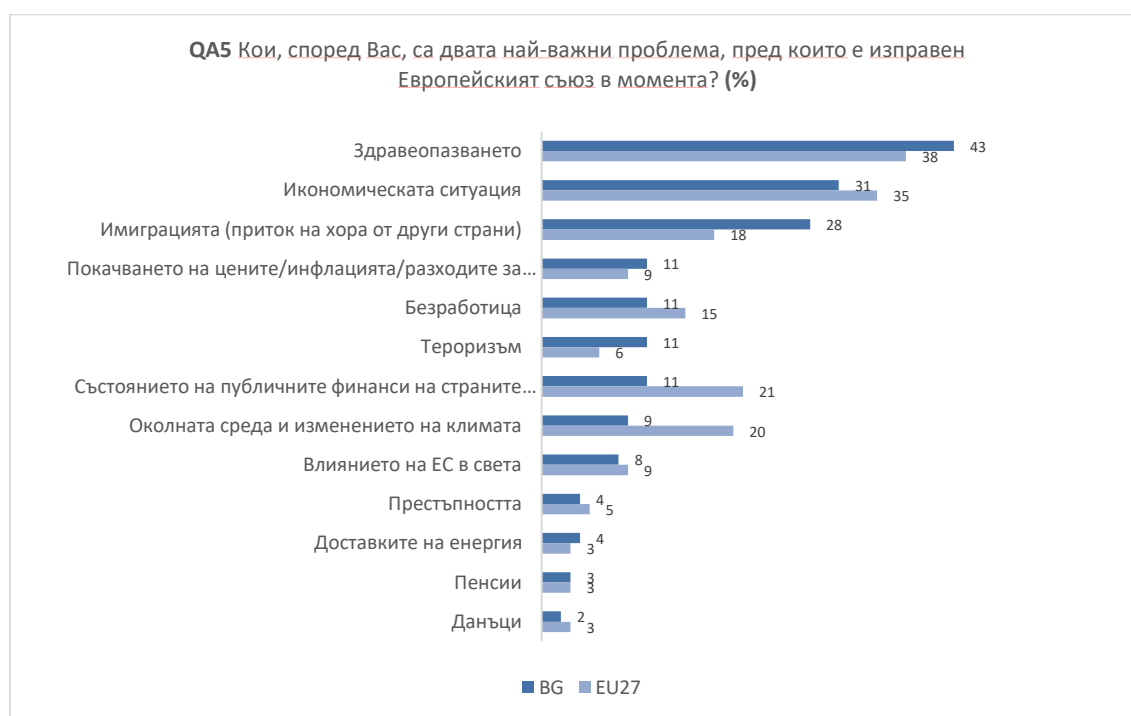
17 QA5.13. Кои, според Вас, са двата най-важни проблема, пред които е изправен Европейският съюз в момента? - Здравеопазването

18 QA5.13. Кои, според Вас, са двата най-важни проблема, пред които е изправен Европейският съюз в момента? - Икономическата ситуация

19 QA1a.3. Как бихте оценили настоящата ситуация във всяка от следните области? - Положението на европейската икономика

състоянието на икономиката на ЕС да се подобри – равнище на оптимизъм, сходно с регистрираното на ниво ЕС27 (26%)²⁰. Същевременно обаче песимистични нагласи за влошаване на икономическата ситуация в ЕС се наблюдават значително по-рядко сред българите (19%), отколкото сред европейските граждани като цяло (36%).

Прави впечатление, че в сравнение със своите европейски съграждани (18%) българите (28%) са по-склонни да гледат на имиграцията като един от най-значимите проблеми на ЕС, нареждайки го на трето място по важност²¹. Обратната тенденция се наблюдава по отношение климатичните промени, които се споменават два пъти по-често като важен проблем от гражданите на ЕС (20%), отколкото от българите (9%)²².

Делът на българите, които изразяват удовлетвореност от начина, по който работи демокрацията в ЕС (51%), е съизмерим с този, регистриран сред гражданите на ЕС като цяло (53%)²³. Традиционно, оценката за демократичния процес на национално равнище е по-негативна – по-малко от половината от българските граждани (39%) споделят удовлетвореност от функционирането на демокрацията в България²⁴. Тази тенденция контрастира с нагласите, регистрирани в рамките на страните-членки като цяло, където гражданите са приблизително еднакво удовлетворени от демокрацията в ЕС и демокрацията в страната им. По-малко от половината българи (42%), споделят мнението, че интересите на страната получават достатъчно внимание в ЕС. На средноевропейско равнище тази нагласа е значително по-широко разпространена (57%)²⁵.

В очакванията си за съдбата на следващото поколение европейски граждани, българите се различават в голяма степен от останалите граждани на Съюза, поддържайки значително по-оптимистични нагласи. Едва една трета от българите (33%) предвиждат, че животът на идващото

20 QA2a.7. Какви са очакванията Ви за следващите дванадесет месеца: ще бъдат ли следващите дванадесет месеца по-добри, по-лоши или без промяна по отношение на...? - Икономическата ситуация в ЕС

21 QA5.9. Кой, според Вас, са двата най-важни проблема, пред които е изправен Европейският съюз в момента? - Икономическата ситуация - Имиграцията (приток на хора от други страни)

22 QA5.11. Кой, според Вас, са двата най-важни проблема, пред които е изправен Европейският съюз в момента? - Околната среда и изменението на климата

23 SD18b. А какво мислите за начина, по който работи / функционира демокрацията в ЕС?

24 SD18a. Като цяло, доколко сте удовлетворен/а от начина, по който работи / функционира демокрацията в България?

25 QB1.1. До каква степен сте съгласен/на или несъгласен/на с всяко от следните твърдения? - Интересите на България се взимат под внимание в ЕС в достатъчна степен

поколение ще бъде по-труден от живота на настоящото – този дял е значително по-нисък от средния дял, регистриран на равнище ЕС27 (56%)²⁶.

3 Нагласи към политики на Европейския съюз

Европейските граждани биха желали да участват в много по-голяма степен в определянето на политиките на ЕС. Огромното мнозинство от българите (92%) и гражданите на ЕС като цяло (87%) изразяват мнението, че техният глас трябва да се взема под внимание в по-висока степен за решенията, засягащи бъдещето на Съюза²⁷.

Някои икономически политики получават значителна подкрепа в приблизително еднаква степен както сред българите, така и сред европейските им съграждани – минимална работна заплата във всички страни-членки на Съюза (България – 87%, ЕС27 – 87%), справедливо данъчно облагане за големите технологични компании (България – 88%, ЕС27 – 89%)²⁸ и прилагане на мерки за подобряване на равенството между половете на работното място (България – 74%, ЕС27 – 80%)²⁹. Други, като нагласите на българите към европейския икономически съюз с единна валута се различават в значителна степен от тези на равнище ЕС27. Докато на средноевропейско равнище тази политика се подкрепя от 70% от гражданите, в България този дял е едва 40%³⁰.

Повече от три четвърти (77%) от българите и две трети (66%) от гражданите на Европа са на мнение, че публичните средства трябва да бъдат използвани за стимулиране на инвестициите в частния сектор³¹. В приблизително същата степен е разпространена и нагласата, че малките и средни предприятия трябва да получават подкрепа чрез сътрудничество между публичния и частния сектор, координирано от ЕС (България – 71%, ЕС27 – 66%)³².

В областта на политиките за опазване на околната среда българските граждани (51%) считат, че най-важният приоритет на Европейския зелен пакт трябва да бъде борбата с пластмасовите отпадъци, докато европейските граждани (52%) поставят на първо място разработването на възобновяеми енергийни източници³³. Вторият най-важен приоритет както за българите (41%), така и на средноевропейско равнище (39%) е подпомагането на европейските фермери.

В сравнение с европейските граждани българите в по-голяма степен подкрепят ключовата политика на ЕС за свободно движение на граждани в рамките на Съюза (България – 91%, ЕС27 – 85%), а също и неговото бъдещото разширяване (България – 55%, ЕС27 – 46%). Значителна част от българските граждани, макар и по-малка в сравнение със средното ниво в ЕС, одобряват разработването на общата търговска (69%), външна (66%), миграционна (62%), енергийна (62%) и отбранителна (71%) политика на страните-членки в ЕС.

26 SD20. Най-общо казано, мислите ли, че животът на хората в ЕС, които в момента са деца, ще бъде по-лесен, по-труден или приблизително същият в сравнение с живота на хората от Вашето поколение?

27 QB1.2. До каква степен сте съгласен/на или несъгласен/на с всяко от следните твърдения - Гласът на гражданите на ЕС трябва да се взема повече под внимание за решения, свързани с бъдещето на Европа

28 QB4.4-5. За всяко от следните твърдения, дали сте напълно съгласен/на, склонен/на да се съгласите, склонен/на да не се съгласите или сте напълно несъгласен/на? - Всяка държава членка на ЕС трябва да има минимална заплата за работниците, - Трябва да има справедливо данъчно облагане на големите технологични компании в ЕС

29 QB3.4. Какво е Вашето мнение за всяко от следните твърдения? За всяко от тях, моля кажете, дали сте "за" или "против" него - Прилагане на нови мерки на равнище ЕС за подобряване на равенството между половете на работното място

30 QB3.1. Какво е Вашето мнение за всяко от следните твърдения? За всяко от тях, моля кажете, дали сте "за" или "против" него - Европейски икономически и паричен съюз с една единствена валута - еврото

31 QB4.2. За всяко от следните твърдения, дали сте напълно съгласен/на, склонен/на да се съгласите, склонен/на да не се съгласите или сте напълно несъгласен/на? - Обществените средства трябва да се използват за стимулиране на инвестициите в частния сектор на равнище ЕС,

32 QB3.3. Какво е Вашето мнение за всяко от следните твърдения? За всяко от тях, моля кажете, дали сте "за" или "против" него - Създаването на Европейски публично-частен фонд (с финансиране както от публични органи, така и от частни компании) с цел подпомагане на МСП (малки и средни предприятия)

33 QB5. Според Вас, на кои от изброените цели трябва да бъде даден основен приоритет в Европейския зелен пакт - набор от мерки за опазване на околната среда и борба с изменението на климата?

II. ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И ЕПИДЕМИЯТА ОТ КОРОНАВИРУС

1 Оценка на последствията от епидемията от коронавирус

Една от темите, върху които се фокусира проучването, са икономическите последствия от епидемията, както в личен план, така и на равнище национално стопанство. Резултатите сочат, че по отношение на техните лични финанси епидемията е засегнала в по-висока степен българите (61%) отколкото гражданите на ЕС (42%)³⁴. Последствията от епидемията за националните икономики обаче са значително по-осезаеми за респондентите. Усещането, че епидемията се е отразила отрицателно на местната икономика е характерно в еднаква степен, както за почти всички български граждани (93%), така и за гражданите на страните-членки на ЕС (93%)³⁵. Приблизително една трета от българите (32%) споделят мнението, че местната икономика ще се възстанови преди 2023 г., докато на равнище ЕС27 очакванията за възстановяване в краткосрочен план са малко по-песимистични (28%)³⁶. От друга страна обаче е по-висок дялът на българските граждани (12%), които са по-склонни да считат, че местната икономика няма да се възстанови никога, в сравнение с гражданите на ЕС (8%).

2 Нагласи към мерките за борба с епидемията от коронавирус

В отговор на епидемията от коронавирус, в България действат ограничителни мерки, чиято строгост се определя от здравните власти и зависи от тежестта на епидемиологичната обстановка. Ограничителните мерки са преживяване, с което значителна част от българите (42%) се справят трудно³⁷. По отношение на цялостните мерки за борба с епидемията българите декларира по-висока удовлетвореност от мерките на равнище ЕС (55%), отколкото от тези, въведени от националното правителство (47%)³⁸. Въпреки възприетата тежест на ограничителните мерки, предприети от публичните власти в България, повече от две трети от българските граждани (68%) ги определят като оправдани³⁹.

Оценявайки реакцията на ЕС след началото на епидемията от коронавирус, две трети от българите (62%) декларира доверие в Съюза, че в бъдеще ще взема правилни решения – равнище на доверие, съизмеримо с регистрираното на ниво ЕС27 (59%)⁴⁰. Огромното мнозинство от българите (90%) считат, че на ЕС трябва да бъдат делегирани средства за по-добро справяне с последствията от епидемията или потенциални бъдещи кризи⁴¹. Сравнително високото доверие в бъдещите действия на Съюза може да обясни положителните нагласи към Плана на ЕС за възстановяване на Европа (NextGenerationEU), който има за цел облекчаване на икономическите последици от епидемията. Повече от половината от българските граждани (60%) са на мнение, че мерките, предвидени в Плана за възстановяване, ще бъдат ефективни⁴².

34 QA1. 3.1. Мислейки за последиците от пандемията от коронавирус, до каква степен сте съгласен/на или несъгласен/на със следните твърдения? - Пандемията от коронавирус има сериозни финансови последици за Вас лично

35 QA13.2. Мислейки за последиците от пандемията от коронавирус, до каква степен сте съгласен/на или несъгласен/на със следните твърдения? - Пандемията от коронавирус има сериозни икономически последици за България

36 QA14. Кога смятате, че икономиката на България ще се възстанови от неблагоприятните ефекти от пандемията от коронавирус?

37 QA17. Мислейки за мерките, предприети за борба с пандемията от коронавирус, по-специално мерките за изолация, бихте ли казали, че беше лесно или трудно да се справите с това преживяване? Преживяването беше:...

38 QA10.1, QA10.3. Като цяло, доколко сте удовлетворен/а от мерките, предприети за борба с пандемията от коронавирус, от? - Българското правителство, Европейския съюз

39 QA16. Мислейки си за ограничителните мерки, предприети от публичните власти в България за борба с коронавируса и последиците от него, бихте ли казали, че те бяха:...

40 QA12. Мислейки за реакцията на ЕС срещу пандемията от коронавирус, до каква степен се доверявате на ЕС или не, че ще взема правилни решения в бъдеще?

41 QA13.3. Мислейки за последиците от пандемията от коронавирус, до каква степен сте съгласен/на или несъгласен/на със следните твърдения? - ЕС трябва да получи способи за по-добро справяне в бъдеще с кризи, като пандемията от коронавирус

42 QA16. Европейският съюз разработи план за възстановяване на стойност 750 милиарда евро, NextGenerationEU, за подкрепа на икономиката чрез безвъзмездна помощ и заеми. Доколко ефективна или не смятате, че е тази мярка, за да отговори на икономическите ефекти от пандемията от коронавирус?

Данните от проучването дават известна яснота относно очакванията на гражданите за насоката, в която политиките на ЕС в отговор на епидемията трябва да се развиват. Най-важният приоритет на ЕС в отговор на епидемията, както според българите (30%), така и според гражданите на ЕС (36%), трябва да бъде осигуряването на бърз достъп до безопасни и ефективни ваксини за страните-членки на Съюза⁴³. Потенциалните политики на ЕС за справяне с последствията от епидемията, които българите в най-висока степен определят като приоритетни, са прилагането на социални политики за подкрепа на засегнатите предприятия работници (30%), инвестиции в икономиките на страните-членки (30%), създаването на единна европейска здравна политика (29%) и единна стратегия за справяне с бъдещи кризи (29%)⁴⁴. Изброените политики се разглеждат като основен приоритет и на равнище ЕС27. Единствената отчетлива разлика се отнася до по-ниската склонност на българските граждани (12%) да подкрепят участието на ЕС в реакцията срещу епидемията в световен мащаб в сравнение с европейските граждани (24%)⁴⁵.

3 Нагласи към ваксините срещу коронавирус

Положителните нагласи на българите към ЕС намират израз и в оценката на ролята, която Съюзът играе в имунизационната кампания срещу коронавируса. Делът на българските граждани, които считат, че ЕС има ключова роля в осигуряването на достъп до ваксини, е значителен (87%) и по-висок от този на средноевропейско равнище (69%)⁴⁶. Сред различните източници на информация за ваксините срещу коронавирус българите е по-вероятно да се доверят на ЕС (12%), отколкото на местното правителство (8%), докато на средноевропейско равнище се наблюдава обратната тенденция⁴⁷. Информацията, идваща от здравни специалисти, получава най-голямо доверие както в България (62%), така и на равнище ЕС27 (67%). Българите обаче е много по-вероятно да се доверяват на информация от неспециалисти в непосредственото им обкръжение (39%) в сравнение с гражданите на ЕС (19%)⁴⁸.

Около две трети от българите (62%) изразяват съмнение в безопасността на ваксините срещу коронавирус поради бързите темпове на тяхното разработване⁴⁹. Тревогата от скоростта на разработване на ваксините сред гражданите не ЕС, макар и по-малка от тази в България, също представлява отчетлива обществена нагласа, характерна за малко повече от половината от гражданите на ЕС (52%). Убеждението, че съществуват дълготрайни странични ефекти от ваксините, които все още не са известни, е нагласа разпространена в еднаква степен сред българските (65%) и европейските (67%) граждани⁵⁰. Българите (54%) обаче са в по-малка степен склонни да гледат оптимистично на потенциала на ваксините да доведат епидемията до край в сравнение с гражданите на ЕС (70%)⁵¹.

Малко след началото на имунизационната кампания българите декларираят значително по-ниска готовност да се ваксинират срещу коронавирус в сравнение с гражданите на ЕС. Делът на

43 QA11.1. А на какво трябва да даде приоритет Европейският съюз сега в отговор на пандемията от коронавирус? - Осигуряване на бърз достъп до безопасни и ефикасни ваксини за всички граждани на ЕС

44 QA11.6-7, QA11.11-12. А на какво трябва да даде приоритет Европейският съюз сега в отговор на пандемията от коронавирус? - Даване на възможност на държавите членки на ЕС да подкрепят предприятията и работниците, засегнати от пандемията, - Създаване на европейска стратегия за справяне с подобна криза в бъдеще, - Разработване на европейска здравна политика, - Инвестиране на повече пари в икономиката за устойчиво и справедливо възстановяване във всички държави членки на ЕС

45 QA11.12. А на какво трябва да даде приоритет Европейският съюз сега в отговор на пандемията от коронавирус? - Подкрепа на реакцията срещу коронавируса в световен мащаб с цел гарантиране на универсален достъп до ваксина или лечение

46 QA18.4. До каква степен сте съгласен/на или несъгласен/на с всяко от следните твърдения? - Европейският съюз играе ключова роля в осигуряването на достъп до COVID-19 ваксините в България

47 QA20.1-2. Измежду следните източници на кои бихте се доверили повече, за да Ви предоставят надеждна информация за ваксините срещу COVID-19? - Европейският съюз, - Българското правителство

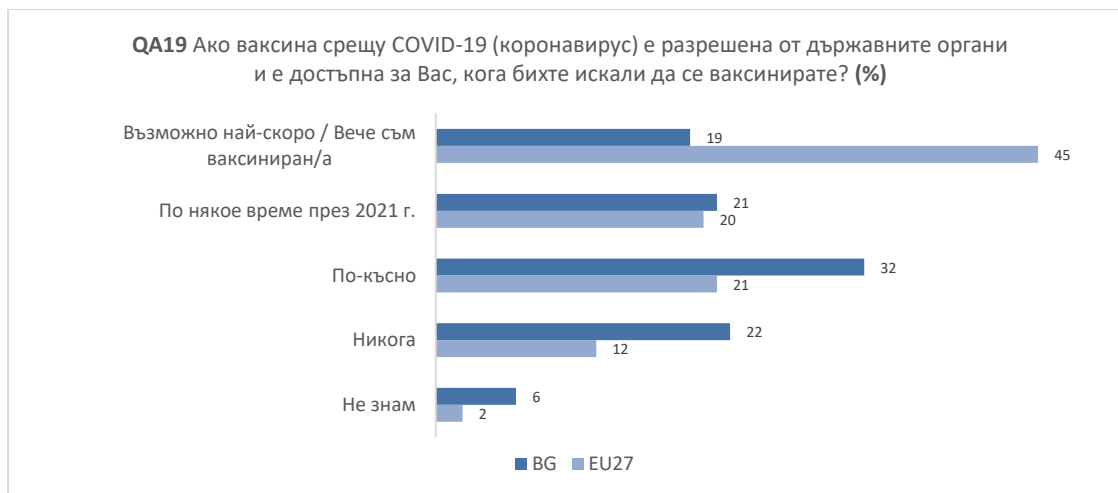
48 QA20.5, QA20.9. Измежду следните източници на кои бихте се доверили повече, за да Ви предоставят надеждна информация за ваксините срещу COVID-19? - Здравни специалисти, лекари, медицински сестри и фармацевти, - Хората около Вас (колеги, приятели и семейство)

49 QA18.1. До каква степен сте съгласен/на или несъгласен/на с всяко от следните твърдения? - COVID-19 ваксините се разработват, тестват и разрешават твърде бързо, за да бъдат безопасни

50 QA18.2. До каква степен сте съгласен/на или несъгласен/на с всяко от следните твърдения? - COVID-19 ваксините могат да имат дългосрочни странични ефекти, които все още не знаем

51 QA18.3. До каква степен сте съгласен/на или несъгласен/на с всяко от следните твърдения? - Ваксината е единственият начин да се сложи край на пандемията

българските граждани (19%), които биха желали да се ваксинират възможно най-скоро (или вече са го направили), е повече от два пъти по-малък в сравнение с този на равнище ЕС27 (45%)⁵². Високите нива на скептицизъм към безопасността на ваксините вероятно са една от причините за сравнително големия процент българи, които заявяват, че изобщо не са склонни да се ваксинират (22%). По декларативен отказ от ваксинация България (22%) се нарежда на едно от първите места в ЕС наред с Кипър (26%), Латвия (23%), Франция (22%) и Хърватия (22%).

⁵² QA19. Ако ваксина срещу COVID-19 (коронавирус) е разрешена от държавните органи и е достъпна за Вас, кога бихте искали да се ваксинирате?

III. МЕДИИ И ИНФОРМАЦИЯ ЗА ЕВРОПЕЙСКИ ВЪПРОСИ

1 Доверие в българските медии

Медийните канали, на които българите имат най-голямо доверие са телевизията (53%) и интернет (44%), докато най-ниско е доверието в печатните медии (30%)⁵³. В сравнение с гражданите на ЕС (19%) е близо два пъти по-вероятно българите да се доверяват на информация в социалните мрежи (38%). Като цяло нагласите на българите към местните медии са по-малко положителни в сравнение с тези, наблюдавани на средноевропейско равнище. Малко повече от половината българи са на мнение, че медиите в страната предоставят достоверна информация (55%), докато на равнище ЕС27 този дял възлиза на близо две трети (62%)⁵⁴. По отношение на плурализма, делът на българските граждани, които споделят мнението, че медиите предоставят разнообразни гледни точки и мнения е сравнително висок (64%)⁵⁵, но отново е под средното равнище за ЕС (70%). В сравнение с гражданите на ЕС (43%) българите (36%) са по-малко склонни да вярват, че информацията в медиите е свободна от политически или търговски натиск.

Въпреки, че поддържат по-малко положителни нагласи към местните медии, отколкото гражданите на ЕС, българите (54%) декларираят, че се натъкват по-рядко на недостоверни или фалшиви новини (средно за ЕС - 71%)⁵⁶. Също така българските граждани са по-малко склонни да гледат на недостоверните или фалшиви новини като на сериозен проблем за страната (България - 63%, ЕС – 76%) или за демокрацията изобщо (България - 74%, ЕС – 82%).

2 Информация за европейски политически въпроси

Делът на българските граждани, които считат себе си за информирани относно европейските политически въпроси е малко повече от една трета (36%)⁵⁷. В това отношение България не се отклонява значително от средната тенденция в ЕС (40%).

Основните канали, от които българските граждани, научават новини за европейски политически въпроси са телевизията (85%) и интернет (58%)⁵⁸. Сред европейските граждани се наблюдава сходна тенденция, като единствената отчетлива разлика е, че в сравнение с тях българите е по-малко вероятно да получават новини за европейски политически въпроси от печатните медии. По отношение на търсенето на информацията за политики и институции на ЕС, източниците, които българските граждани използват най-масово, са телевизия (59%), разговори с хора от обкръжението (34%) и социални медии (24%)⁵⁹. Впечатление прави, че когато европейските граждани (28%) търсят информация за политики на ЕС, е много по-вероятно да използват институционални интернет страници в сравнение с българите (9%).

По отношение на образа на ЕС в българските медии, респондентите считат, че каналите, които в най-висока степен представят Съюза обективно, са интернет страниците (49%) и

53 QA6a Доколко имате доверие на определени медии? Моля, кажете за всяка от следните медии, дали сте склонен/на да ѝ се доверите или не сте склонен/на да ѝ се доверите

54 QD7.1. За всяко от изброените твърдения, моля, кажете до каква степен то отговаря или не на ситуацията в българските медии: Българските медии предоставят заслужаваща доверие информация

55 QD7.2-3. За всяко от изброените твърдения, моля, кажете до каква степен то отговаря или не на ситуацията в българските медии: - Българските медии предоставят разнообразие от гледни точки и мнения. - Българските медии предоставят информация, която е свободна от политически или търговски натиск

56 QD7.1, QD7.3-4. Наличието на информация или новини, които не отразяват достоверно реалността или дори са фалшиви, е проблем за демокрацията по принцип Дали сте напълно съгласен/на, склонен/на да се съгласите, склонен/на да не се съгласите или сте напълно несъгласен/на с всяко от следните твърдения. - Често попадате на информация или новини, за които вярвате, че не отразяват достоверно реалността или че дори са фалшиви, - Наличието на информация или новини, които не отразяват достоверно реалността или дори са фалшиви, е проблем в България, -

57 QD2. И като цяло, доколко смятате, че Вие сте добре информиран/а или не относно европейските въпроси

58 QD4ab. От къде научавате повечето новини за европейските политически въпроси? На първо място?, А друго?

59 QD5. Когато търсите информация за ЕС, неговите политики или институции, кои от следните източници използвате

телевизията (46%), докато печатните медии се нареждат на последно място (34%)⁶⁰. Тази нагласа вероятно се дължи на ниското доверие, което българските граждани имат в пресата по принцип.

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Както в оценките на българските граждани за националните и европейските институции, така и в мнението им за настоящата ситуация в страната и в ЕС като цяло, се запазва тенденция за две различни и, може да се каже, независими една от друга реалности. От една страна високото доверие в европейските институции контрастира на ниското, едновременно като абсолютна стойност и в сравнение с други страни-членки, доверие в националните власти. От друга страна виждането на българите за бъдещето на страната, разгледано през призмата на икономика и качество на живот, остава песимистично за разлика от оптимистичното виждане за посоката, поета от ЕС. Като потенциален механизъм за справяне с това разделение българите по-често поставят на първо място политическите действия и възможността за участие във взимането на общоевропейски решения. Висока степен на подкрепа намират финансовите мерки, работещи на национално ниво и подпомагащи групи с различен статус – наети работници, фермери, малък и среден бизнес. Установяването на общоевропейски политики в ключови сфери като външни работи, миграция, енергетика и сигурност също е подкрепяно от мнозинството българи, макар и в по-малка степен в сравнение с общоевропейското ниво, вероятно поради известен скептицизъм сред българите относно нивото на защита на българските интереси при създаването и прилагането на общи политики.

Увереността в бъдещите решения на ЕС и подкрепата за разширяването на неговите инструменти за справяне с епидемията създават благоприятен обществен климат за прилагането на Плана на ЕС за възстановяване. Измежду потенциалните области на действие на Плана най-приоритетни според българите са икономическите мерки, насочени към подпомагане на бизнеса и работниците, и разработването на единна здравна стратегия.

Значителна част от българите поддържат скептични нагласи по отношение на безопасността на ваксините срещу коронавируса, както и към потенциала им да разрешат здравната криза – нагласи, намиращи израз в сравнително по-ниската имунизационна готовност в България. Това създава необходимост от кампания за насърчаване на имунизацията, включваща информация от здравни специалисти, на която българите се доверяват в най-висока степен. Участието на ЕС в такава кампания е възможно да повиши нейната ефективност поради високото доверие в ЕС и ключовата му роля в осигуряването на ваксини.

Възможно предизвикателство пред усилията, насочени към повишаване на информираността на българите за ЕС и неговите политики, е сравнително ниското доверие в медиите. Медийни канали, които могат да бъдат използвани за комуникиране на европейски политики и въпроси по ефективен и обективен начин, са телевизията и интернет (в това число и социалните мрежи). От друга страна печатните медии е възможно да бъдат по-малко ефективен канал за осъществяването на комуникационни дейности, поради ниското доверие в тях.

60 QD6. Смятате ли, че българската/ите ... представя/т Европейския съюз твърде позитивно, обективно или твърде негативно?